

AÑO II

PALMA 15 DE MAYO DE 1898

NÚM. 67

ORACIÓ

que se diu á missa en temps de guerra, y suplicam als nostros lectors resin cada dia mentres durin les tristes circumstàncies per hont passa nostra desventurada patria.

Deu: vos qui destruïu les guerres y ab lo poder de vostra defensa obteniu victoria demunt els inimichs dels qui en vos tenen s'esperansa; ajudau als vostros sirvents qu'imploran la vostra misericordia; á fí de que, abatuda la feresa dels seus inimichs, vos alabem amb incessant acció de gracies. Per mediació de Jesucrist nostro Señor qui amb vos viu y reyna ab unió del Esperit Sant, per tots los sigles de los sigles. — Així sia.

DEMANAU

I.

DESPUES d'haver prevengut el Salvador á sos Apóstols en la nit de la Cena, que tots sufriían contratemps, tribulacions y amarguras en aquesta vida, però que ses llàgrimes se convertirían en goig y alegrías perdurables; los doná un altre consol encara, que prou veyá necessitarían per triunfá de tots sos inimichs, amb aquests termes:

«En veritat, en veritat vos dich; si demanáu alguna cosa á mon Pare celestial vos ho donará.

Fins ara no li haveu demanat res. Demanáu y rebreu perque el vostre goig sia ben cúmplit.

Fins aquí vos he parlat ab parabolas (pues d'altra manera no m'hagueréu entés).

Però ha vengut l'hora de parlarvós clar y sense figuras de lo que atañé á mon Pare.

En aquell dia (cuant ja haja baixat l'Esperit Sant sobre vosaltres) demanaréu á mon Pare en nom meu; y no vos dich, si li pregaré jo per voltros!

Per altre part mon Pare vos ama entrañablement perque voltros m'havéu estimat á Mi y heu cregut en las meuas paraulas, cuant vos deya que havia sortit de Deu.

Efectivament. Jo vaitx sortí de mon Pare y vaitx vení á n'el mon, y ara torn deixá el mon y m'en puig altra vegada á mon Pare.

Y els seus deixebles li digueren: Ara parláu ab claredat y sense parabolas; Ara estám convensuts de que ho sabeu tot y que no necesitau que vos preguntin las cosas (pues noltros voliam preguntarvós y Vos conequent els nostros desitjos vos anticipau á la nostra petició). Ab aixó creim que Vos venguereu de Deu.

II.

Res podem sense Deu, y res mos vé de Deu sense la oració. Deu está disposat y fins y tot desitja vivament que noltros li demanem las gracies que necessitam, pero l'immensa majoria d'els Cristiáns (y no dich ja d'els idolatras) s'olvidan per complet de demaná, fent oració.

Demanáu pues ¡Oh pobles de la terra! que molts son les vostres necessitats encara que estiguen tan adelantats en la ciència del progrés y de la moderna civilisació; y encara que contéu els barcos de guerra per centenars, y la vostra industria y comers haja arribat á son ultim punt de desarrollo. Cuant menos necessitau de lo temporal, més necessitat teniu de lo espiritual.

Demana ¡oh España catòlica! la confusió y derrota de tants d'inimichs com tens que t'han robat la fé, que te havia feta tan gran dins l'Història, per medi de llibertats absurdas, que t'han d'arrastrá, si Deu no hi posa remey, á la ruina y bancarrota més desastrosa. Demana que s'aixech valent y ardit l'estol de tos vertaders fills, que matín aqueixa hidra de set caps que es diu *lliberalisme*, y que reviscol la teua fé casi já morta, pues ab ella pots tornar á ser grán tant com heu fores.

Demanáu ¡pobrets! que Deu vos don la verdadera riquesa, qu' es la santa conformitat en la seua bondadosíssima Providencia.

Si sou pobres á n'els ulls del mon, poch hey importa, cercáu primé el Reyne de Deu y sa justícia y tot lo demés se vos dará per afegitó. Res vos faltarà, si teniu á Deu.

Demanáu també ríchs, que la vostra ánima está pot ser sense fé, sense caritat ni esperanza. ¡Cuants de ríchs heyá molt pobres que fan llástima!

Demanáu, jovenets, que molts son els perills que vos rodetjan y sens una gracia especialíssima de Deu es casi imposible que no sigueu víctimas de las seducciones del mon engañador.

Demanáu, jovenetas, que avuy correu vents enmetznats que arrancarán y esflorarán el lliri del vostre pudor, si no cuidáu de clamár á n'Aquell que té les seuas delicias en pasturá entre els lliris, segons la bella cántiga de Salomó.

Demanem tots ennom de Jesús, que res mós será negat, pues així ho prometé el Salvador. No moriguém de fám per no demaná aliment. Locos seríam si tal fessim.

FRA PERE.

PATRÓ DE LA SETMANA

Dia 15.— Sant Isidro.

Patró de la Vila de Madrid, ahont vá nexer á últims del sigle XI pertenesia á una modesta familia de conradores. Dels primers anys de la seua vida no més se sab que el Señor lo favorí emb gracias extraordinaris, que se distingí per el seu candor y sencillez y que totas ses delicias las tenía en visitar iglesias y frecuentar els sacraments. Seguí l' ofici de son pare treballant al seu costat fins que passá á cuidar de las terras d' un gran hacien-dat quí trobá ab ell un jove intel·ligent y un criat feèl que mirava els seus interessos com si fossen pròpis. Isidro sabé conciliar la vida activa y la contemplativa; axi era que mentras tenia sa má al mantí de s' árada tenía el seu cor y el seu pensament fitsos en Deu, recordant que lo que més importa á s' homo es cultivá s' ánima per assegurar s' eterna salvació. Per haver caigut Madrid en mans del cruel moro Alí, se retirá á Torrelaguna ahont tenía parents y allá visqué servint á un señor de la terra, sens faltar al Rey del cel. Acabat el contracte, instalat de nou en son país natal, tots els días abans de comen-sar sa llaurada ohía el sant sacrifici de la Missa, y el seu amo no poguent comprende com, empleant tant de temps en ses devocions, anavan tan avant els trabais del sementé, se posá un día á la guaita y vá veure que tenía á cada costat un jove vestit de blanch qui ab un parey de bous també blanchs, li ajudavan; y al acostarshí vá veurer, que ab una sola reya s' havien fet tres solchs, y preguntat qui eran aquells joves que li ajudaven, ell còntesta que no havia vist altra persona ni parey de bous per ajudarli á llaurar, sinó á Deu del cel á quí invocava. Ab lo cual conegué que aquells joves eran Angels, los quals suplian en molta ventatja el temps qu' el sant emprava en fér ses devocions. Sempre que comensava á sembrar, solia tirar algunas grapades de grá fora del sementé per aliment dels aucells diguetlos «menjau aucellets de Deu, que quant el Señor fá sortir el sol per tots surt». Quant tirava la llevó á dins la terra deya á la primera grapada: Axò sia per Deu; á la segona: «Axò sia per noltros» á la tercera: «Axò per els aucell» y á la quarta: «Axò per las formigues». Lo sentiren una vegada els seus companys y li digueren «Isidro, ¿y per ses formigues també? Y el Sant fent la mitja riaya contestá ab la més natural candor y sencillez: «Si, també per ses formigues que son animelets de Deu y per tots dona sa Majestat».

Al morir, el seu amo que se deya Juan Vargas, li dexá habitació y alguna cosa per poder passar la vida; á las horas pogué satisfé el seu fervor y la seua pietat. Después d' una llarga malaltía que Deu nostro Señor li enviá per acrisolar ses virtuts, fortificat amb els sants Sacraments ab gran devoció morí día 15 de Maix de l' any 1130. A Madrid, ahont se conserva el seu còs dins rich sepulcre, ha vengut á ser famós per els molts de miracles, que per la seua intercessió s' obtenen del Señor.

MOSSEN GASPÀR.

Noticias históricas.—La Capella ahont se guardan les rellíquies de Sant Isidro, en sa parròquia, á Madrid, se construí en temps de Felip IV y Carlos II, y constá 55 mil duros. Solían trasladarse al *palacio Real* durant les malalties dels Reys, y se trèuen en pública processó de rogativa en temps de gran sequedat, com se fé ha pochos anys.

A Palma de Mallorca enguañ en fá 47 (l' añ 1851) que s' hi experimentá un gran terratremol. Els Conradores y Hortolans lo veneran per Patró.

◇ F. ◇

¿QUÉ ES AXÓ DE LLETANÍAS?

Es Dilluns, Dimars y Dimecres ántes de l' Ascensió del Señor els calendaris posan aquesta paraula: *Lletanias*, significant que aquests días son, en tota l' Iglesia catòlica, de rogativa pública, y per axò se cantan les lletanias da tots els Sants, en processó per carrés ó per dins l' iglesia, tenguent obligació de resarlés en particular els sacerdots y demés ministres sagrats que á ellas no assisteixen.

S' origen es molt antich. A últims del sigle V: les instituí en la seua diócesi de Viena el bisbe Sant Mamento, per obtenir del Señor que los alliberás de certs cástichs del cèl, ab que molt sovint se veyan afligits els habitants d' aquella ciutat, tals com terramotos, llops rabiosos que entraven fins dins la població de bell de día é incendis que amb frecuencia se succehían.

En un d' aquests incendis que tengué lloch la nit de Pascua de Resurrecció, mentres se celebraven els sagrats misteris, trobantsé tot sol dins l' Iglesia dit sant bisbe, pues s' havia interrompuda se funció litúrgique y tothom havia sortit per anar á contenir aquell incendi que amenassava á tota la ciutat, éll postrat devant lo altar y desfet en llágrimes, demaná al Señor que alliberás al seu poble de tants d' assots; y per aplacar s' ira de Deu vá fer vot d' establir tots anys les rogativas públiques, y ses processóns en la seua diócesi, y tot d' una s' apagá aquell foch. Enterat es poble de lo que acabava de prometer al Señor, doná gracias á Deu per un benefici tan gran y admirable, aplaudí sa resolució; y, designats els tres días ántes de l' Ascensió per ditas rogativas, dócil á ses exhortacions tot aquell poble uní la penitencia á s' oració, y axí obtengué ja á n' es primer añ veurersé libre de tants de mals com ántes l' afligian.

Coneguda y admirada dels altres pobles la gran eficácia d' aquest remey, com á preservatiu s' en volgueren servir també, y axí fonch com semblants rogacions se generalisaran per France desde el sigle sisé, y poch después per España, fentlés més tart obligatorias á tota l' Iglesia llatina el Papa Lleó III, á últims del sigle octau.

En ellas se demana á Deu per s' invocació dels Sants y per la seua intercessió el perdó dels pecats, les gracias de que tenim necessitat, la pau de l' Iglesia y de l' Estat, y la conservació dels béns de la terra. Aquest es el fí que l' Iglesia se proposa ab aquestas rogativas publiques. Mirau idó, estimats lectors, si es del cás que prengué part enguañ, tots els qui pogué, ab sem-

blants rogatives, y que assistiguém á ellas ab ses debudas disposicions, axò es, ab vertader arrepeniment de ses nostres culpas y pecats, que son la causa primera de tots els mals que mos aflijexen, ab profunda humildat, y ab confiansa y fé viva. ¡Quant com enguañy tendrém més motiu d' assistirhí á n' aquestas públiques rogatives? Pensem amb els mals y perjudicis gravíssims que mos poden provenir d' una victoria definitiva á favor dels Estats Units; é inspiremnós en l' amor als pobres soldats jermans nostros que, ab perill imminent de les seuas vidas, estan pelegant per la Patria. Y ¿á ne quí no pareix sobrat motiu aquest per despertar entre noltros aquella fé y devoció ab que sa feyan en altre temps aquestas proçessions, en aquesta meteixa ciutat, ahont sortint de la Catedral (*) y seguidas de grat concurs de feèls, anaven á visitar, el primer día, una iglesia de monjas, el segon una de frares y el tercér la parroquial de Santa Eulari? ¡Ditxosos noltros si heu tornassim véure! ¡Ditxosos els pobles de la nostra illa que conservan encare, tal com ántes de sa revolució, semblant práctica!

MOSSEN NICOLAU.

CRONICÓ DEL MES DE MAIG.

—Día 1.—En totes les iglesias de Palma els seus Regents ecsortaren als feèls per á que depositassin diners dins els caxonets posats ab lo lletrero ¡per la patria!

—Arribaven notícies de casi tots les vilas de Mallorca, que s' havien fét manifestacions populars, amb banderas y músiques.—Més oportunes y formals foren les que també feyan les autoritats de les vilas per hont passavan ó s' alojaven les tropas destinadas á recorrer y vigilar la costa de la nostra illa.

—A Inca ohiren missa de les 11, á la parròquia, y com era de torn, y sa derrera, molts de pahisans que no hi caberen la salaren.—Es vespre, per obsèqui als militars, se fé un ball á la Sala. (¡Y lo que ballarém!)

—Dia 2.—Reberem noves telegráfiques de la derrota de l' escuadra española, á Filipinas, produhintsel' escitació consiguiente, el mal dòl y l' animosidad contra els governants ineptes que no saberen prevenir ni evitar aquell desastre. (¡Deu haja amparat les ánimes dels germanets nostros que hey moriren!)

—L' Ajuntament de Palma acordá concedir la subasta del emprèstit de 750 mil pessetas, á la Sociedad Fomento Agrícola únich postor. Sols hey assistiren nou regidors dels 37 que son. (Extrèt de *La Ultima Hora*).

—*El Balear* invitava; als Srs. Diputats provincials á que cedissin per la *Suscricció Nacional* les gratificacions que cobran; als empleats Municipals els aumentes de sou que fá poch lograren; al Sr. Alcalde els emolumentes que com á metje de la Comissió mixta de reclutament té cobrats; y al quí heu perceb lo que se recauda per concepte del ram de l' immoralidad reglamentada que se diu de *Higiene*.

(Cualsevol es bò per fér els contes á casa d' altri; però lo proposat mereix tenirse en conte.)

(*) Ab ses creus parroquials adornadas ab flors de cera dels distints colors liturgichs conegudas vulgarment ab so nóm de *lladánias*.

—Raccions despatxadas en la *Cuyna econòmica*, 962.

—Día 3.—Anunciaven per día 15 l' arribada á Palma d' altres 22 barcos de guerra inglesos; y *La Ultima Hora* dava un síalo al Còs Consular de Palma per sí los convenia protestar.

—El Banquer D. Manuel Salas se obligá á pagar de sa bossa 100 raccions diaris, á la *Cuyna econòmica*; y la Contesa de Montenegro, á satisfacer un duro diari, después haverne donat dos mil per la suscricció nacional. ¡Deu los ho pagui!

—El total recaudat per la suscricció nacional voluntari era: (segons deya *La Almudayna de día 4*)

En la depositaria de fòndos municipals 1.250 pesetas
En la dels fòndos provincials. 2.000 »

Y en la Secretaría del Govern Eclesiastich 12.045 »

—Día 4.—Se despatxaren 1094 raccions econòmiques.

—La suscricció mensual per sostenir *la Cuyna* pujava 812'50 pesetas (de *El Balear* d' aquest día.)

—El meteix diari publicá un article titulat *Tapujos adelante*, deplorant que el día abans no s' hagués realisat sa subasta anunciada per l' arrendament del arbitri sobre Consums, que se suposa ser de 1.031,285 pesetas. Deya cosas grosses, y en remugava de més grosses.

—Día 5.—*La Almudayna*, dava la *veu d' alerta*, sobre la posibilidad de que Mallorca jugui un gran paper en los conflictes internacionales que tenim demunt; propositant que ses Autoritats de la nostra provincia no dexin per demá lo que sia necessari y convenient fér avuy.

—Sortiren comissions compostes del Clero, de Regidors y de Señors particulars, á captar á domicili, pér obtenir recursos en favor dels obreis desenfeynats.

—*La Ultima Hora* y *El Balear* daven conte de que á Cort s' hi replegava gent mermulant fort ferm de lo sucehit día 3 dalt *La Sala*, quant se suspengué la subasta dels Consums. Els cinch postors, deyen, que s' havían apellat, y que devall es terròs hey sonaven noms d' acreditats polítichs, y s' hi sospitaven *compromissos relacionats* amb plans municipals etc. (¡Quina rumor!....)

—A sa *Ma des Moro*, á las nou del vespre, clavaren á s' espatla de l' empresari dels Consums de Mahó (postor) una guya d' esparté. No so sabé quí.

—En el Dijous d' Inca, el blat havia devallat á 23 y á 22 pessetas cortera. S' *alsa* de la semana passada havia estat *artificial*.

—Día 6.—A les dues de la matinada, cridaren á ca un homo des carré den Bauló, y quant sortí lí pegaren quatre puñalades.

—A plassa ses patatas eran poques y anaven á un uy. Deya *El Balear* si uns comerciants molt coneguts á Plassa y á La Sala, haurían sabut si les havían replegadas per encarreg d' una compañía estrangera. (¿per quant arribarian més fragatas ingleses?)

—Se despatxaren 1037 raccions econòmiques.

—Día 7.—Se rebé noticia que el Govern havia prohibit l' exportació de cereals y farinas. (Alabat sia Deu).

—Se despatxaren 1200 raccions econòmiques.

—Hey torná havê alarma y la gent anava á descansar els papers moneda y les obligacions en e's establiments de Crèdit.

—Els negociants en ór y alagues, compraven á la desesperada tot lo que los presentavan pagant á 95 y á 100, per cent.—Dels pobles vengueren moltes unses y dobles á ciutat, á despedirse de Mallorca.

—El Vapor *Bellver* dugué un milló de pessetas en plata per la Sucursal del Banch d' España, á Palma.

—Día 8.—La ciutat de Palma, fou declarada en estat de siti.

—La suscripció mensual p' el sosteniment de la *Cuy-na* econòmica, pujava 1473 pessetas.

—El decapysespre el Clero, les Congregacions y molts de seculars, de la nostra ciutat, anaren en processó, desde la Seu á *Sa Capelleta* de Sant Alonso, baix des Castell; resant piadosament per implorar la pau. El M. I. Capítular D. Gaspar Vidal los fé una plática fervorosa.

◇ F. ◇

¡ AUSSILI !

Mallorca está retgirada
¡Fam y guerra! es son clamor;
Perillant sufrir l' horror
D' una invassió malvada.

Mallorquins: temeu á Deu
Qui comanda á cèl y terra;
Ell es qui permet la guerra
Contra 'l meteix poble seu.

Y un Profeta ja heu té dit:
No mos valdrán escuadrons
De tropa, si amb oracions
L' amor de Deu no hem rendit.

ENVINAGRAT Y RONXETES

—Diumenge passat, apesar d' haverho advertit alguns diaris el dia abans, ningú pensá en fér regar sa carretera del Terreno ni d' aturar el tránsit de carruatjes. Ja s' en cuydaren pròu quant feren s' excursió escolar, cantant: *estar firme y PreParado Por la Patria siemPre á Pelear...*

No hi hagué desgràcies per miracle; pero d' interrupcions y de polsaguera ¡no deym res!

Els Catòlics palmessans quedaren molt agrahits al Excm. Sr. Capitá General per haverlos permès pregar á Deu publicament que concedesca la victoria al escrít español.

Certament, si no hagués estat perque per mitx de sa processó en passaren carros carregats de llits per dormir els soldats, que el meteix diumenje dematí havían pujat al Castell, ningú hauría pensat que ja estavem en estat de siti.

Ahí un dels forastérs especuladors amb monedas d' or y plata que, después d' haver pagat unses á cents y cinch de prima amb paper del pahís, replegat per poblets y possessions en camvi de pessetas en plata, (á rahó de 95 per cent de paper), y ara se rapan vejent sa pèrdia que d' aquell negoci los resulta, deya á un ximple: moltes vegades pens en que el bon lladre se salvá sens haver restituhit. Y es *ximple* li respongué; però els lladres bons, d' avuy en día, difícilment trobarán un missè que los defensi com es que el bon lladre tenia al seu costat. ¡Hey ha ximplés bèn agüts!

†

—Día 5 del corrent morí lo Rnd. Sr. Rector d' Alcúdia, D. Juan Ferragut, d' edat de 64 añys, havent regit aquella parròquia durant 39. A éll se deu la reconstrucció del temple, que s' havia arruinat, pues amb un zèl y una constancia dignes de tot elogi, pobre de recursos però rich de seny y de bona voluntat, lográ realizar son ideal de *fér bé y artísticament* les obres de la Casa del Señor. ¡Llástimal que no haja pogut veure acabat l' orga, (que tants de disgust li costá), ni comensat el retaulo del altar major, cual projecte té estudiat el Mestre de Obres d' Arquitectura relligiosa, Sr. Ferrá.

Deu li haurá premiat sos afanys, y ses virtuts; axí meteix pregueml' p' el descans etèrn de la seua ánima; mentres acompanyam amb lo sentiment á sa familia.

Bibliografía

Hem rebut les sigüents obres y agrahim los obsèquis de sos respectius autors y editors.

CULTIVO PRÁCTICO DEL ALGARROBO por D. José Rullan Presbitero.—Soller imprenta de La Sinceridad—1897.—Es un' altra mostra de sa laboriosidad, inteligencia y amor á l' Agricultura Mallorquina, que el nostró bon amic, l' Historiador de Soller, dona als seus paisans. Si els conradores y amos de possessions de sa nostra *Roqueta*, entenen lo que los convé, comprarán aquest llibret, l' estudiarán y aplicarán ses reglas que los dona.

«FAUSTO PSIQUIS» (novela). Por Francisco Antich é Izaguirre. Palma—Imprenta de las hijas de Colomar, 1898.

No hem tengut temps de llegirla, pero creim que es tant interessant com ses altres obretas del meteix autor, cual fecunditat es realment admirable. Mós agrada y li aplaudim que al devant hey haja estampat: «Cuánto en esta obra apareciere contra la Fe Católica ó las costumbres, doyló por no escrito.» si bé la costum dels escritors catòlics es garantir al lector fent constar que publican ses obras mediant censura eclesiástica.—Se ven 1'50 pessetas.

DICCIONARIO DE LA ADMINISTRACIÓN MUNICIPAL de España, con mas de 4 mil formularios, por D. Antonio Aleu. Tom I.—Madrid 1898.

La 1.ª entrega que mos ha arribat mostra que será de moltíssima utilidad y gran profit, sobre tot pels Srs. Alcaldes y Secretaris dels pobles, La recomanán.

GLOSA Y PROSA

D' EN BARTOMEU FERRÁ

Primer aplech—RELLIGIOSES, prèu 0'75 ptas.

Segon » —COSES NOSTRES » 0'75 »

Tercer » —FLORS Y FULLES » 0'75 »

Els suscritors á MALLORCA DOMINICAL, reben gratis aquest derrer.

En preparació BROTOS D' ORTIGA y ENDOLADAS.

Del mateix autor

MEMORIA sobre el Concepto del Cementerio católico con un apéndice sobre los cementerios de Palma y el plano colorido del Ensanche aprobado por el Ayuntamiento de esta ciudad en 31 Enero de 1890.—una pesseta.

RONDAYES MALLORQUINES

d' en Jordi des Recó—(Antoni M.ª Alcover Pvre.)

Acaba de publicarse el III aplech, y se ven á 2 pessetes en les llibreries den Guasp, Palou, Puigredon y Amengual y Muntaner.

ADMINISTRACIÓN:—Plaza de Santa Eulalia, 2, Librería
Correspondencia administrativa;—S. Cayetano 8-2.º

Imp. de las hijas de Colomar.